

Powstawanie życia religijnego na naszych ziemiach czeka na bardziej szczegółowe opracowanie. To co zostało napisane, powinno jedynie pobudzić zainteresowanie naszą małą ojczyzną. Marzyłoby się, aby w przyszłości obrał ktoś za temat większej pracy naukowej bogate dzieje szczecineckiego dekanatu. Na początek dobrze byłoby, aby w każdej parafii osoba duchowna lub świecka zechciała opracować monografię swojej miejscowości. Dla potomnych tego rodzaju pozycje miałyby ogromne wartości. Całkiem inne problemy przeżywały bowiem powojenne pokolenia osiedlających się tu mieszkańców i ich duszpasterzy. Dziś ich dorobek jest niejako przekazanym nam dziedzictwem kulturowym, o którym nie można zapomnieć!

Niezmiernie pouczające są nawet najdrobniejsze dokumenty tamtych czasów. Ciekawym obrazem ówczesnych stosunków państwo – Kościół jest pismo ks. Anatola Sałagi do Wójta Gminy Szczecinek w sprawie kaplicy poniemieckiej w Dalecinie, w którym m.in. autor tak dokumentuje umożliwienie poświęcenia owego obiektu sakralnego: *Ratując kościoły, kaplice i pastorówki dla polskiej ludności katolickiej i przeznaczając je dla katolickiego kultu – ratowaliśmy je dla Państwa Polskiego, nie zgłaszając z tej racji żadnych pretensji czy zastrzeżeń. Akcja nasza sprawiła, że uratowaliśmy dla Narodu i Państwa Polskiego wielomilionowy majątek. Tam gdzie uniemożliwiono zajęcie mienia gmin, wyznań niemieckich, lub utrudniono (...) tam nie Kościół rzymskokatolicki, ale Państwo Polskie poniosło niezwrotne [w znaczeniu nieodwracalne – dop. red.], a ogromne straty*⁴³.

III. Zmiany terytorialne

Pomijając oficjalne zatwierdzenia i skomplikowane procedury powodowane walką z Kościołem w czasach stalinowskich i późniejszych, od 1 maja 1952 roku szczecinecki dekanat liczył jedenaście parafii. Dzięki wspomnianej determinacji i wyjątkowej mobilizacji mieszkańców Gwdy Wielkiej (Groźnego) kościół został poświęcony 1 stycznia 1946 roku przez ks. Anatola Sałagę⁴⁴, a 1 maja 1952 roku ustanowiono tu wewnątrzkościelnie (konspiracyjnie) samodzielną placówkę duszpasterską, przydzielając pierwszego proboszcza – ks. Jana Konkura (1909–1979) przeniesionego tu z parafii Bobolice. Oficjalnie parafia erygowana została dopiero 25 stycznia 1968 roku. Chronologicznie była to jedenasta placówka duszpasterska szczecineckiego dekanatu. Dwunasta tworzyła się w Lotyniu. Wprawdzie kościół został tam poświęcony 9 września 1945 roku, ale teren pod przyszłą parafię wydzielono dopiero w 1949 roku. Z braku kapłana istniała odtąd fikcyjnie, a administratorem był proboszcz Okonka – ks. Kazimierz Grembowicz⁴⁵. Liczyła 1282 katolików. Wreszcie w 1952 roku otrzymała pierwszego proboszcza ks. Wiktora Stoltmana, a od 1958 parafię objął ks. Jerzy Dąbrowa (późniejszy dziekan szczecineckiego dekanatu). Oficjalnie erygowana (jak Gwda Wielka) dopiero 25 stycznia 1968 roku. Trzynastą placówką pierwszego dekanatu była parafia pw. św. Józefa Oblubieńca w Mieszakach, erygowana 28 czerwca 1957 roku. Pierwszym proboszczem mianowany został ks. Jan Głazewski. Duszpasterzował tu do 1965 roku.

Od października 1966 roku wewnątrzkościelnie (konspiracyjnie) podzielono Szczecinek na dwie parafie. W ten sposób teoretycznie czternastą placówką duszpasterską została parafia przy „małym kościółku”. W oficjalnych dokumentach usankcjonowana dekretem erekcyjnym dopiero 9 czerwca 1973 roku. Praktycznie jednak nowo powstała parafia przejęła tylko wezwanie [Ducha Świętego] świątyni, gdzie do 19 listopada 1956 roku rektorem był ks. Leonard Czerniak. Od 1954 roku pojawili się tu redemptoryści. Pierwszy z nich o. Antoni Skoczeń przejmuje obowiązki od ks. Leonarda Czerniaka. Od 1954 roku został rektorem klasztoru, a kościoła od 1956 roku. Początki były niezmiernie skomplikowane z powodu twardej walki z Kościołem w czasach stalinowskich. Pierwszym nieoficjalnym, bo

⁴³ Pismo z lutego 1948 roku, w: *Archiwum Państwowe w Koszalinie. Oddział w Szczecinku, Akta Starostwa Powiatowego w Szczecinku. Referat Społeczno-Polityczny. Sprawy Wyznaniowe*, teczka nr 83; patrz także: Jadwiga Kowalczyk-Kontowska, *Zabytkowe kościoły wiejskie gminy Szczecinek*, w: *Szczecineckie Zapiski Historyczne*, Szczecinek 2011, s. 109.

⁴⁴ Pierwsza (pięciostronicowa) kronika parafii – Gwda Wielka wraz z odpisem aktu poświęcenia (rks w archiwum parafialnym).

⁴⁵ Schematyzm Administracji Apostolskiej Kamieńskiej, Lubuskiej i Prałatury Pilskiej, Gorzów Wielkopolski 1949 (red. Ks. dr Józef Michalski), s. 236-248.